

108505 - Yolcu iken öğle namazını erteleyen, memleketine ulaştıktan sonra ikindi namazıyla birlikte birleştiren (cem' eden) kimse

Soru

İkinci namazından yaklaşık bir saat sonra memleketine ulaşan, bu arada yolculuğu sırasında memleketine ulaştıktan sonra ikindi namazıyla birlikte birleştirmek sûretiyle kılmak niyetiyle öğle namazını erteleyen bir yolcu, memleketine ulaşmışsa bu iki namazı nasıl kılmalıdır?

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

İkinamızı birleştirerek kılmak (cem' etmek); İslâmşeriatının yolcuya vermiş olduğu ruhsatlardan(izinlerden) birisidir. Çünkü yolculukta, kolaylığı getiren zorluk ve sıkıntı vardır. Bundan dolayı öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazlarını birleştirerek, kolayına gelecek şekilde cem-i takdim veya cem-i tehir olarak kılabilir.

Memleketine dönünce ikindi namazı ile birlikte cem-i tehir olarak kılmak için öğle namazını ertelemesinde (geciktirmesinde) bir sakınca yoktur. Çünkü cem-i tehirin câiz olabilmesi için, ikincinamazın vaktinin girişine kadar özrünün devam etmesi şarttır. Buradaki özür ise, -içinde bulunduğunuz durum gibi-, yolculuktur.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Eğer iki namazı, ikinci namazın vaktinde kılsa, ikinci namazın vaktinin girişine kadar özür (mazeret) kalıcı sayılır. Hastanın iyileşmesi, yolcunun memleketine ulaşması ve yağmurun kesilmesi gibi, eğer özür, birinci namazın vaktinde ortadan kalkarsa, bu takdirde cem' etme sebebi ortadan kalktığı için iki namazı cem' etmesi mübah olmaz. Eğer ikinci namazın vaktinin girişine kadar özür devam ederse, -vakit girdikten sonra özür ortadan kalksa bile-,

iki namazı cem' edebilir.Çünkü bu iki namaz, onun zimmetinde yapması gerekeniki farz olmuş sayılır.” (“el-Muğnî”; c: 3,s: 140)

Bu, ikinamazın cem' edilmesi konusundaki hükümdür. Kasredilmesine (yani dörtrekatlı olanları ikişer rekat kılmaya) gelince, öğleve ikindi namazının her birisini, kasretmeden dörder rekatolarak kılar. Çünkü kasrın sebebi; yolculuktur. Memleketinedöndüğü için de yolculuk sona ermiştir. Dolayısıyla namazını mukim olarak kılmalıdır.

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi âlimlerineşöyle sorulmuştur:

“Benyolculukta ve iki namazı cem' etme hükmünde olursam, öğlenamazı vakti girdikten sonra onu ikindi namazının vaktine kadarertelersem, bu arada yerime ikindi namazından hemen önceulaşırsam, öğle namazını kasrederek (iki rekatolarak), ikindi namazını da tam olarak mı kılmalıyım?Çünkü ben, ikindi namazının vaktinin girişinden önceyerime ulaştım. Yoksa neyapmalıyım?”

Bununüzerine komite şöyle cevap vermiştir:

“Öğlenamazını dört rekat olarak kılarınsın. Çünkü sen,öğle namazını kılmadan önce öğlenamazının vaktinde ulaşmışsayılırsın.Dolayısıyla sen, mukim hükmündesayılırsın. Öğle namazınıkıldıktan sonra ikindi namazını da insanlarla birliktemescitte kılarınsın.”

(“İlmîAraştırmalar ve Dâimî Fetvâ KomitesiFetvâları”; c: 8, s: 151)

Değerliâlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin- buna benzer bir soru sorulmuş, bunun üzerine o şöyle demiştir:

“Buradamuteber olan şey; namazın kılınmasıdır. Eğer onu mukimlikte yaparsan, namazı tam kılarınsın.Yolculuktayaparsan, kasredersin. Namazın vakti ister bu yerde veya bu yerdenönce başka bir yerde girmiş olsun, farketmez.”(“Mecmû'u Fetâvâ İbn-i Useymîn”; c: 15, s: 428)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.